

A PÉNZVILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, IX. ker., Boráros-tér 6. szám

: Telefonszám: József 67 :

Megjelenik minden pénteken

SZERKESZTI

RÓNA LAJOS

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Magyarországon:	Ausztriában:
Félévre . . 150 K	Félévre . . 250 K
Egész évre 300 „	Egész évre 500 „
Egy szám ára Ausztriában 10 korona	

A jóvátételi veszedelem és a magyar korona sorsa

Mit mondanak az optimisták és mit a pesszimisták? — Az entente gépeket is követel? — Szakértők a bankokban — A pesszimisták devalvációtól félnek — A magyar jóvátétel Csehország katasztrófáját hozza

A magyar kormány bizonyára nagyon jól tudja, mely okai vannak arra, hogy a jóvátételi kérdésben miért nem nyilatkozik részletesen és megelégszik gróf Bethlen István miniszterelnöknek Nyiregyházán tett általánosságokban mozgó, de minden magyar ember által a legmesszebbmenő módon honorált kijelentéseivel. Általában a magyar gazdasági körök meglehetősen különbözően állanak ezzel a kérdéssel szemben, biznak a kormány elhatározásában, amely csak egyféle lehet, végeredményben pedig nem sokat adnak arra a hihetetlenül naív véleményre, amelyet az entente ugylátszik Magyarország gazdaságáról rendkívül botorul táplál. Ez az ország minden jóvátétel nélkül is agonizál gazdasági tekintetben. Olyan kiváló gazdasági szakférfiut kértünk meg, aki egész gazdasági életünk tökéletes áttekintésével rendelkezik, hogy világítson rá *A Pénzvilág* közönsége előtt a helyzetre. A következő nagybecsű választ kaptuk:

— Sok mindent, nagyon sok mindent olvastam az elmúlt napokban a magyar jóvátételi kérdéstről. Olvastam mindenekelőtt a *Temps*-ban megjelent állítólagos jegyzéket, amelyet szerintem a körülöttünk fekvő kis államok ékes fantáziájának mesés játékaiként kell tekintenünk. A három és hat milliárd aranykoronára vonatkozó híreket egy az ententenak Budapesten levő szaglászó szerve is kételkedve fogadta. Olvastam arról, hogy az állatokban való horribilis követelések után most 4000 vagon búzát, rozsot és 200 vagon lisztet követelnének. Olvastam egy francia „szakembernek” azt a minden szakembert megcsufoló nyilatkozatát, hogy kint járt a budapesti tenyészállatvásáron és majd gondja lesz rá, hogy az entente-nak adandó jóvátévi állatjaink ugyanilyen minőségűek legyenek, mint amelyeket itt, a tenyészállatvásáron látott. Keresve sem tudtunk volna jellemzőbb példát mondani az entente állítólagos követeléseiről, vagy az azokról elterjedt és külföldi lapokban dobra vert híresztelésekről. Akik egy kiállítás szerint ítélik meg az ország gazdasági helyzetét, azok igazán csak mosolyt tudnak fakasztani és bizonyos szánalmas lenézést vivnak ki a szakértelmük számára.

— Ezekkel a kósza hírekkel szemben azonban tény az, hogy

megérkezett Budapestre a legújabb entente-bizottság, amely lajstromot hozott ama gépekről és géprészekről, amelyek állítólag entente-államokból származtak a mi gyárainkba.

— Még maga ez a bizottság sem merészel elmenni addig a pontig, hogy bennünket vádolna meg a gépeknek és géprészeknek, amelyek valószínűleg nincsenek, vagy ha vannak, nem nálunk vannak, elzsákmányolásával; hanem röviden azt mondja, hogy ezeket a keresett értékeket a németek zsákmányolták és eladták nekünk, illetve a mi gyárainknak. Ez azonban nem alterálná őket abban, hogy ezeket a gépeket tőlünk vegyék el és bennünket felhatalmaznak rá, hogy hajtsuk be a kárukat a kis Németországon. Suga ez is elég komikus; de a kormánynak mindenesetre módjában lesz figyelmeztetni a bizottságot, hogy ha tényleg lettek volna ilyen gépek és géprészek, azokat ne Budapesten, hanem Bukarestben keresse. Hiszen el sem lehet képzelni, hogy a románok, akik a mi gépeinket is elvitték, pont a

szövetségeseikét hagyták volna itt. A román alaposságnak ez a vakmerő kétségbevonása mindenesetre sértő természetű.

— Épen ezért mi nem is tartjuk tulajdonképpen veszedelmeseknek az olyan jóvátételi bizottságokat, amelyek itt vannak közöttünk, itt dolgoznak, itt kutatnak. Legutóbb is

nemcsak a kereskedelem, ipar és mezőgazdaság teherbirásának adatait szerezték be, hanem megjelentek a vezető pénzügyészekben is.

— Szorgalmas és alapos munka ez, amelytől, ha csak nincsenek olyan szakértőjük, aki a tenyészállatvásári nivót követeli a mindszenti talyigás lovától is, nincsenek nagy okunk félni. Félnivalónk attól van, amikor rólunk és nélkülünk, az ország gazdasági állapotainak tényleges ismerete nélkül ítélkeznek és kinevezik Csonka-Magyarországot tejjel-mézszel folyó kanaánnak. Az alapos vizsgálat csak azt derítheti ki, hogy jóvátételt adni nem tudunk, mert szegények vagyunk és a magunk megélhetése is teljesen bizonytalan. Ámbár azt hiszem, annak az álláspontnak is meg van a jogosultsága, amely azt mondja, hogy minél nagyobb számokkal dobálóznak, annál nagyobb a valószínűsége, hogy ezek a számok mindig csak számok maradnak és soha sem változnak át, se ökörré, se buzává, se kecskévé. Minél többet követelnek tőlünk, annál teljesíthetlenebb a jóvátételi követelés és annál kisebb a valószínűsége annak, hogy ezek a követelések tényleg behajtásra kerüljenek. *Európa rekonstrukciója és a reparációs követelések egymással ellentétben álló világgazdasági mozzanatok.* A jóvátételre nyújtandó szolgáltatások nemcsak közvetlen anyagi terhet jelentenek az ország gazdasági életére nézve, hanem e várandó követelések lidércnyomásként ülik meg a közéletet és e hatásukkal lehetetlenné teszik az ország közigazdaságának fellendülését. Már maga a reparációs gondolat felvetődése is

utjában van a pénzügyi javulásának és a valutaárfolyam stabilizációjának.

— Az ismeretlen nagyságu reparációk fenyegető veszedelme egyben kizárja azt is, hogy az államháztartás egyensúlyozott helyzetbe legyen hozható, holott csak az államháztartás mérlegének egyensúlya képezheti előfeltételét a pénz szánálásának. A gazdasági élet állandó — talán túlzott — remegésben van az eljövendő reparációs szolgáltatásoktól. Ez a bizonytalan gazdasági és pénzügyi állapot nem engedi meg, hogy az ország külföldi tőkét vegyen igénybe és azzal segítse elő pénze értékének megjavítását. Nem merünk külföldi kölcsönt igénybe venni, mert nem tudjuk, hogy miként fizetjük azt vissza. Ebbe a gondolatba kapcsolódik bele az a pesszimizmus is, amelyet dr. Lipták Pál volt kereskedelmi államtitkár képvisel, akinek véleménye szerint a jóvátételi hírek, amennyiben igazaknak bizonyulnak

olyan irtózatossá megterheléssel sítanak az államot, hogy utána — meglehetősen — egy súlyos devalváció következik,

aminek természetesen megint csak a dolgozó osztály adja meg az árát, az fogja leginkább ezt a katasztrófát megsínyleni. Nem lehet elképzelni, hogy a mi végtelenül kicsiny termelésünkkel ezt az óriási differenciát,

hogyan tudjuk kihozni? Ezt a hatalmas szám-szerű differenciát csak akkor lehet eltüntetni, ha a korona 0.01-re esnék, ami azt jelentene, hogy olyan helyzetbe jutunk pénzügyileg, mint Ausztria.

— Bárhogyan lesz is, bármi történik is, azt már ma el lehet mondani, hogy kevesebb tudással a világot még nem kormányozták, mint ahogyan az entente-hatalmak jóvátétel címén mesterségesen tönkreteszik Közép-Európát. Annyi gazdasági tudatlanságot sem lehetett volna feltételezni az irányadó politikai, gazdasági és pénzügyi kérdésekben, akkora fokát a tájékozatlanságnak, oly mérvét az elkövetett gazdasági hibáknak, mint amelyeket látunk a békének nevezett diktátumok után. Megdöbbenő, hogy az entente-államok mennyire félreismerték még saját érdekeiket is. Egyenesen megdöbbenő a gyűlölet politikájának érvényesülési akarása gazdasági téren és figyelembe nem vétele annak a közismert ténynek, hogy *Közép-Európa, tehát Németország, Ausztria és Magyarország gazdasági és pénzügyi összeomlása szükségképpen maga után vonja a győztes és azokhoz csatlakozó államok gazdasági összeomlását is.*

— Követeléseik olyanok, hogy azokat Magyarország még legkisebb részben sem tudja teljesíteni egy pénzügyi és gazdasági összeomlás nélkül. *De a mi összeomlásunk jelenti a kis-entente összeomlását is.* Egészen kétségtelen, hogy

a mi koronánk értékének zuhanásával szoros kapcsolatban van a cseh korona értékének emelkedése.

— Vessünk azonban egy pillantást a cseh korona emelkedésének otthoni gazdasági hatásaira, amelyek igen érdekes tanulságokat mutatnak. A magas valutának természetes következménye a gazdasági válság bent a saját országban. Itt minimumra száll le az ország fellelvőképessége, amott a minimumra a termelő és az eladóképeség. Már most is a legnagyobb válság van Csehországban a termelés terén és ennek fokozódni kell abban az arányban, amint a mi koronánk esik és az ő értékük emelkedik. Munkanélküliség az egész vonalon lesz ott a következmény. Kibontakozás helyett a mind mélyebbre való sülyedés, gazdasági konszolidáció helyett mind erősebb és erősebb meg-rázkódás lesz Csehország sorsa, ha ezen az uton akar haladni, amelyen ma jár. A magyar jóvátételbe mi belepusztulunk, de magunkkal rántjuk szomszédainkat is. Ez olyan világos, hogy talán Párisban is rájönnek.

Jó és rossz valuta

Irta: DOMÁNY GYULA

A múlt évben, amikor nálunk a valuta fokozatosan emelkedett, amikor a Hegedüs-féle valuta-javítási akció a magyar korona értékét megjavította, a gazdasági élet a legnagyobb bizonytalanság napjait élte át, ugyszólván teljesen megakadt minden termelő munka és a kereskedelem is csak nagy áldozatok árán tudott árukészleten tudni. Ugyanez a helyzet állott most elő a viszonylag jó valutájú és értékében váratlanul erősen megnövekedett cseh valutánál is, ahol azt látjuk, hogy Csehországban a valutajavítás hatása alatt a kereskedelmi forgalom ugyszólván minimumra csökkent le, mert a külföld nem tudja megfizetni a nagy diszázsio miatt a jó valutájú Csehország ipari és mezőgazdasági termékeit. A cseh kereskedő pedig egyáltalában nem vásárol, mert arra számít, hogy a valuta javulása az árak további lemorzsolódását fogja maga után vonni.

Ezzel szemben Ausztriában a valutának a leromlása idéz elő gazdasági válságot, még pedig olyan katasztrófát, amelyhez fogható eddig még a pénz történetében nem fordult elő. Ausztria ma ott tart, hogy az osztrák kereskedők, iparosok, szóval mindazok a tényezők, amelyek áruval jelennek

meg a piacon, saját valutáért eladni nem akarnak, hanem idegen valutában szabják meg produktumaik értékét. Ausztriának és Csehországnak az esete azt mutatja tehát, hogy sem a jó valuta, sem pedig a rossz valuta nem tudja a mai viszonyok között az ország gazdasági helyzetét előmozdítani és ezért okvetlenül felvetődik az a kérdés, hogyan kell e szerint egy ország valutájának alakulnia, milyen arányokat kell mutatniok a jó, illetőleg a rossz valutájú országokban a külföldi fizetési eszközöknek, hogy az ország gazdaságilag életképes legyen. Jelenleg erre a legtanulságosabb példát Németország mutatja, ahol ma az entente jóvátételi bizottságának gyámolítása és Németország tőkeletes tönkretételére irányuló törekvéseinek hatása alatt a német márka Zürichben állandóan nagyon alacsonyan áll és dacára a márka ilyen alacsony értékelésének, a német gazdasági élet mégis sokkal többet produkál ma, mint Csehország, amelynek pénze, a zürichi jegyzés szerint, többszörösen annyit ér, mint a német pénz. Németországban ugyanis annyira meg van szervezve a termelés, hogy a márka áresése a gazdasági életre nem volt olyan katasztrófális, mint amilyen teljes gazdasági pusztulást vont maga után Ausztriában. A németek ugyanis rendkívül erőfeszítést fejtenek ki, hogy ipari termelésük folytonosságát biztosítsák és erre vezethető vissza, hogy dacára annak, hogy az entente a német pénzügyeket az ugynevezett török „dette publique” mintájára a legszigorubb ellenőrzés alá akarja vonni, a német márka fizetési ereje ma is nagy, vásárlóképessége odahaza Németországban sokkal nagyobb, mint más államok valutáinak, amely valuták Zürichben hasonlóan állanak.

Csak a szorgos munka, a jól megszervezett német gazdasági élet eredményezte azt, hogy Németországban — gyenge valutája dacára — nincs gazdasági krízis, azonban a volt semleges államok, sőt maga Amerika is, nagyon erősen érzik a német alacsony valuta kellemetlen következményeit. Németország ugyanis olyan alcsón termel, hogy még a külföldi prohibítív vámok dacára is aránytalanul

olcsóbb iparcikkokkal tud a svéd, a dán, a svájci, sőt az amerikai piacokon megjelenni, mint amilyen áron ma ezek az országok odahaza termelnek. Svédország, Dánia és Hollandia a német valuta, illetőleg a német iparcikkokkal való versenyképtelenség következtében hónapokon át tartó ipari kríziseken mentek át és alig van ezekben az államokban olyan cég, amelyik meg nem érezte volna a hosszú ideje tartó ipari és gazdasági válságot. Alig pár hét előtt Dániában országos tüntetések voltak, a munkásság a királyi palota elé vonult és munkaalkalmakat kért, mert az ipari krízis folytán az üzemek korlátozott mértékben dolgoznak és a munkáselbocsátás tömeges volt. Az Egyesült-Államok pedig — dacára a drága nagy tengeri fuvarnak — szintén védekezni kénytelenek a német iparcikkok beözönlése ellen, mert amikor Németországban 200 márka egy dollár, ugyanakkor Amerika képtelen a német iparcikkokkal a versenyt kiállani.

Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy ideális állapot a rossz valuta, azonban ha a rossz valuta dacára sem engedik az árakat az égig nőni és a termelés minden ágán bizonyos szervezethez kerestül megy, úgy a rossz valuta mellett is biztosítani lehet nemcsak a belföldi szükséglet kielégítését, hanem jelentékeny exportot is lehet elérni.

A valuta nagyobb kilengése, ha az akár lefelé akár felfelé is történik, ma a termelés szempontjából nem előny. Ma az államoknak mindaddig, amíg a normális munka lehetősége helyreálltva nincs, arra kell törekedniök, hogy a valutát egy bizonyos szinten stabilizálják, mert csakis stabilizált valuta mellett képzelhető el zavartalan termelés. Gondoljunk csak arra, hogy a valuta állandó kilengése mellett milyen nehéz a kereskedőnek a kalkulációja és mennyire tartózkodóvá teszi ez a fogyasztót is és ezért egyedüli orvosszerű, addig, amíg a szó igazi értelmében vett gazdasági béke az európai államoknál helyre nem áll, sokkal többet lehet elérni egy állandóan ugyanazon az alacsony vagy ugyanolyan magas kurzuson álló valutával, mint amennyi megrázkódtatástól lehet megkímélni az országot a valuta fokozatos emelkedése vagy süllyesztése által.

Az Osztrák-Magyar Bank felszámolása

A hadikölcsönből eredő kötelezettség 49 milliárd — Az aranyadósságot letörlesztettnek tekintik — A felszámoló határozatainak ratifikálása után következik a bank kommercialis felszámolása

Mint ismeretes, több hónapos tárgyalás után megegyezés jött létre az Osztrák-Magyar Bank felszámolása tekintetében. A megállapodásokról a Pénzvilág bécsi tudósítója osztrák forrásból ezeket az információkat kapta:

— Ausztria és Magyarország az egyezmény intenciói értelmében megszabadulnak azoktól a kötelezettségektől, amelyek a békeszerződés után még rájuk hárulnak. Ausztria és Magyarország megszabadulnak mindazoktól a háborús adósságoktól, amelyek őket a bankkal való forgalomban terhelték. Ausztria és Magyarországnak a háború után a felszámolás napjáig, vagyis 1919 szeptember 10-ig adott hadikölcsönökből eredő kötelezettsége a jegybankkal szemben papírban összesen körülbelül 49 milliárdot tesz ki, amiből mintegy 29 milliárd automatikusan esik a békeszerződés 206. szakaszának 10. bekezdése értelmében, amely szerint mindazok a tartozások megsemmisítendők, amelyek az utódállamokban október 27-ike előtt kibocsátott, a forgalomból kivont bankjegyek összegének megfelelőek. Eszerint még körülbelül 20 milliárd papíradósság marad hátra. Ezért az összegért, amely körülbelül kétharmadrészen Ausztriára és egyharmadrészen Magyarországra esik, Ausztria és Magyarország a békeszerződés értelmében egyrészt a külföldi bankjegytulajdonosokkal, másrészt pedig az utódállamokkal szemben szavatosságot vállalnak, amennyiben az a felszámoló bizottság részéről 1918 október 27-ike után is kibocsátott bankjegyeket reprezentálnak. Az egyezmény végrehajtása után Ausztriával és Magyarországgal szemben semmi igény sem fog fennállni és meg lesz annak a lehetősége, hogy úgy az osztrák, mint a magyar kormány kötelezettségét teljesen elengedjék.

— Az osztrák és magyar kormányoknak a papíradósságokon kívül aranyadósságai is állottak fenn az Osztrák-Magyar Bankkal szemben. Ausztria adóssága körülbelül 96 milliót, Magyarországé pedig 6 milliót tett ki. Ezeket az adósságokat is letörlesztettnek tekintik, ezzel szemben Ausztria és Magyarország, amennyiben az egyezményt a nemzetgyűlés és a többi illetékes fórum, elsősorban a jóvátételi bizottság és azok a kormányok, amelyek a ratifikálást maguknak fentartották, jóváhagyják, végleg lemondanak az aranykészletre vonatkozó tulajdonjogi igényeiről.

— Az osztrák és a magyar kormányoknak az a nézetük, hogy a bank aranykészletére vonatkozó tulajdonjogi igényeik jogilag, a belföldi törvényhozás állapota szerint, a bankkal létrejött megállapodások és a békeszerződés 208. szakasza értelmében, amely az egész állam aktív vagyonának az utódállamokra való hárulása tekintetében a területi elvet állítja fel, teljesen megokoltak. Ezen az alapon Ausztriát valamely belföldi bíróság, de a tárgyilagossá és elfogulatlan választott bíróság sem utasítaná el igényeivel. De a tárgyalások kezdetétől fogva kimondták, hogy abban az esetben, ha Ausztria és Magyarország a bank aranykészlete tekintetében jogi álláspontjukat feladják, a többi állam is hajlandó lesz a bank felszámolása évghé vonatkozásai tekintetében a méltányosság szellemében eljárni.

A felszámolás eredménye semmi szín alatt sem károsíthatja a részvényeseket.

A részvényesek és az aranykincs.

Más forrásból ezt a kiegészítő információt kaptuk:

— A megállapodás leglényegesebb része a volt jegybank aktíváinak és passzíváinak felosztására vonatkozik. A részvényesek nem formálhatnak jogot a felszámolás eredményére és igényeik kielégítésére csupán az ő részükre rezervált vagyontételek, főleg az épületek maradnak meg. Az aktívák legfontosabb része az aranykincs, ami körülbelül a régi aranyparitást véve alapul, kettőszáz millió aranykoronát tesz ki. Ausztria és Magyarország először azt az elvi követelést állították fel, hogy az egész aranykincs őket illeti meg. Minthogy azonban ezt a követelésüket nem tudták keresztülvinni, elejtették azt és belemertek oly megállapodásba, hogy az aranykincset meghatározott kulcs szerint azon államok között osztják szét, amelyek az Osztrák-Magyar Bank bankjegyeit átvesszik. Ez a kulcs még nem került nyilvánosságra, de a legutóbb elterjedt hírek szerint Ausztria 35 millió koronát kap, amiből 26.4 millió korona értékben tiszta arany jut rá. Ez az összeg a mai értékelési viszonyok szerint körülbelül 52 milliárd papírkoronának felel meg. Ugyane hírek szerint a részvényesek bizonyos számú banképületet kapnak, úgy hogy minden részvényre körülbelül 14 aranykorona fog jutni.

— Külön megállapodást kötöttek a bankjegyek felosztására vonatkozóan. A legelső megállapodás szerint csak az 1918 október 27-ike előtt kibocsátott bankjegyek, amelyeket azóta bevontak, kerülhetnek felosztásra az utódállamok között. Minthogy azonban e terv keresztülvihetetlen volt, az azóta kibocsátott bankjegyeket is a megállapítandó kulcs szerint fogják az érdekelt államok közt felosztani. Az Osztrák-Magyar Bank vagyonát legelső sorban külföldön lévő bankjegyek beváltására fogják felhasználni. Ezeket a bankjegyeket Ausztria, illetve Magyarország fogják a megállapított viszonylatban átvenni és ezen államokban bankjegyre becsereálni. Ennek ellenében Ausztriát és Magyarországot felmentik attól, hogy a banknál lévő tartozásaikat kiegyenlítsék. 1918 októberében Ausztria körülbelül 22, Magyarország pedig 10.9 milliárd koronával tartozott a banknak.

— A részvényesek megkapják az osztrák köztársaság területén lévő főképzőteleket, valamint a bécsi bankjegynyomdát minden felszerelésével együtt. A többi bécsi banképületek, valamint a budapesti és prágai épületek megfelelő megbecsülés után a felszámolási tömeg számlájára iratnak. Az illetékes kormányoknak elővételi joguk van e banképületekre. A bank nyugdíjait illetőleg megállapodtak abban, hogy a nyugdíjalapot felosztják az utódállamok között.

Dr. Luxardo nyilatkozata.

Megvilágítja a megegyezést dr. Luxardo-nak, a likvidációs bizottság elnökének következő nyilatkozata:

— Előterjesztéseinket a nemzeti államok képviselői bizonyos módosításokkal elfogadták. Hiányzik azonban még a jugoszláv és a román kormány beleegyezése ahhoz a kulcshoz, amely szerint az Osztrák-Magyar Bank vagyonát az egyes nemzeti államok között fel akarjuk osztani és szükség van még az osztrák parlament hozzájárulására is. Szóval be kell várnunk határozatainknak ratifikálását és ha az meg lesz, csak azután fog következni az Osztrák-Magyar Bank kommercialis felszámolása, amely remélhetőleg néhány hónap múlva be lesz fejezve. Szeretnők hinni, hogy 5-6 hónap leforgása alatt a bank felszámolása teljesen befejeződik és akkor az Osztrák-Magyar Bank a múlté lesz.

— Az önálló osztrák jegybank kérdése állandóan foglalkoztat bennünket, de erről semmi közelebbit nem sikerült megtudnunk. Annyi bizonyos, hogy egy osztrák jegyintézet létesítésének ideje még nem érkezett el. Egyáltalában kérdéses még, vajjon Ausztriában lesz-e nemzeti jegybank? Magától értetődik, hogy ennek a kérdésnek a legközelebbi hónapokban el kell dölnie, mert ha az Osztrák-Magyar Bank a teljes felszámolás után megszűnik létezni, kell egy olyan jogi személynek lennie, amely az osztrák állam bankjegyeit garantálja és már csak ezért is valamilyen megoldásra kell jutni.

— Elhatároztuk, hogy az Osztrák-Magyar Bank aranykincsét felosztjuk az egyes nemzeti államok között, de hogy milyen kulcs szerint, arról még nem beszélhetek a nyilvánosság előtt, mert — miként mondtam — az egyes kormányok hozzájárulását kell előbb bevárni. Magyarország és Ausztria lemondott az aranykincsből őket megillető részből, nevezetesen mindegyikük 2 millió aranykoronáról az egyes nemzeti államok javára. Ez áldozat ellenértéképpen Ausztriának és Magyarországnak az Osztrák-Magyar Bankkal szemben fennálló adósságát törölni fogják. Ami a bankjegyösségeket illeti, azokért valamennyi nemzeti állam szavatoj annak az összegnek erejéig, amelyet a bizottság mint forgalomban lévő bankjegymennyiséget az összeomlásig megállapított, nevezetesen 1918 október 17-ig, ellenben azokért a bankjegyekért, amelyek ettől a naptól kezdve mostanig kiadásra kerültek, csak Ausztria és Magyarország tartozik szavatossággal, még pedig olyan mérték szerint, amennyi bankjegy az ő területükön forgalomban van.

— A külföldön lévő osztrák-magyar bankjegyek legnagyobb részét már benyújtották s ezeket a bankjegyösségeket már megkaptuk itt Bécsben, a még künnlévő bankjegyösségeket hirdetések, szikratávíratok és a nemzetközi táviró-ügynökségek útján fogjuk begyűjteni.

— Az Osztrák-Magyar Bank vagyona az aranykincsen bizonyos követelésekből is áll, olyan követelésekből, amelyek az Osztrák-Magyar Bank és az egykori osztrák-magyar monarchia állampolgárainak javára a külföldön fennállnak és amelyeket az egykori ellenségek zár alá vettek. Vajjon ezek az egykori ellenséges országok: Anglia, Franciaország, Olaszország, stb. ezt a vagyont fel fogják-e oldani a zár alól és visszaadják-e Ausztriának, illetőleg Magyarországnak, az még nem biztos. Én a magam részéről nem itélem túlságosan vérmesnek ezt a lehetőséget. Mindenesetre van remény, hogy az egykori monarchiának az a része, amelyből több önálló nemzeti államok lettek, egyben az egykori ellenséges antáthatalmakkal szövetségesei is, nyomást fognak gyakorolni az antánt nagyhatalmakra, hogy ezt a vagyont oldják föl a zárlat alól. Ebben az esetben ez a vagyon Ausztria, illetve Magyarország reparációs költségeinek törlesztésére szolgálna és az osztrák, illetve magyar állampolgároknak ezt a vagyont az osztrák, illetve magyar kormány térítené meg természetesen osztrák, illetve magyar koronákban, még pedig a háború előtti, vagyis 1914. évi korona-ár, folyam alapján. De hogy ez így fog-e bekövetkezni, az a jövő kérdése.

Az eladósodott Németország

Az entente elviselhetetlen követeléseit — A jóvátételi költségvetés a londoni ultimátumból folyó fikció — Életbelép az évenkénti vagonadó — Vasuti tarifaemelés hetenkint — Százezer márkás bankó réme

Berlin, március hó 27.

(A Pénzvilág berlini tudósítójától.) A birodalmi gyűlés tagjai között épen most osztották ki „Az államháztartás 1922. évi tervezetének áttekintése” című könyvet. A tervezet megismétli az egyes tárcáknak a sajtóban már ismertett költségvetését, majd az államadósságoknak múlt év szeptember 30-iki állagát tárja fel. Ezen a napon Németország fundált adóssága 73.495.164.900 márka volt, amiből mintegy 57.3 milliárd márka esik az ötszázalékos hadikölcsönre. Kamatmentes kincstári utalványok által függő kölcsönben ugyanez ideig 210.408.460.300 márkát folyósítottak. Engedélyezett hitel 282.457.293.083 márka erejéig. Számítva az 1921. évi költségvetésre szóló utólagos engedélyeket, valamint az 1922. évi költségvetés által követelt összegeket, az eddig engedélyezett és követelt függő hitelek összege nem kevesebb, mint 576.851.371.541 márkára rug, amiből szeptember 30-ikáig 366.442.911.241 már-

kát nem használtak fel. Ebben benne foglaltatik az 1922. évi költségvetés 183 $\frac{1}{2}$ milliárd jóvátételi deficitje is. Hogy a német értékek számára mit jelent az, ha a jóvátételi 366 $\frac{1}{2}$ milliárdot az 1922. év végéig folyósítják, azt nem nehéz elképzelni. Ismeretes azonban, hogy a jóvátételi költségvetés a maga egészében a londoni ultimátumból folyó fikció — mondják a németek —; de magától az egész jóvátételi deficitől eltekintve is a függő adósságok fejlődése rendkívül aggasztja a berlini pénzügyi köröket.

A német gazdasági élet másik nagy problémája még mindig a *vagyonadó*. A vagyonadóról szóló törvényjavaslat második olvasását most fejezte be a birodalmi gyűlés adóügyi bizottsága. A vagyonadó tarifáját a német néppárt, a demokraták és a centrum között létrejött kompromisszum alapján a következőkben állapították meg:

A vagyonadó évenként:	
Az adóköteles vagyon első megkezdett, vagy teljes 250.000 márkája után	1000 márká
a következő megkezdett vagy teljes 250.000 márká után	1500 „
további 250.000 márká után	2000 „
további 250.000 márká után	3000 „
további 1 millió márká után	4000 „
további 2 millió márká után	5000 „
további 3 millió márká után	6000 „
további 4 millió márká után	7000 „
további 5 millió márká után	8000 „
további 10 millió márká után	9000 „
további összegek után	10.000 „

A vagyonadó pótléka az adóköteles vagyon első megkezdett, vagy teljes 250.000 márkája

után 100, a további 250.000 márká után 150, további összegek után 200%-a a vagyonadónak.

Kisért Németországban az új *vasuti tarifa-emelés is*. Egyelőre azonban a sajtóban erről a legellentétebb hírek jelennek meg. Február vége felé a *Wolff*-iroda jelentette, hogy a teherárak vasuti tarifáját március elsejével 20%-kal föl fogják emelni. Pár nappal később egy félhivatalos tudósító azt a hírt adta ki, hogy egy ilyen tarifaemelésről a közlekedési minisztériumnak egyáltalán nincsen tudomása. Ismét pár nap mult el, amikor ismét megszólalt egy a hivatalos körökhöz hasonlóképpen közelálló tudósító és a tervezett tarifaemelésről már mint *közismert dologról* és határozott tényről kezdett beszélni és a közlekedési minisztériumban szerzett információja alapján hangzott, hogy jelenleg csak az árutarifát fogják emelni, a személytarifát nem. Ezideig azonban még nem történt meg sem ez, sem amaz a tarifaemelés, de egész Berlin tudja, hogy valami forr és a lapok azt írják, hogy ezentul — úgy látszik — nem kell a tarifaemelésekre olyan sokáig várni, mint eddig, hanem a *pénz értékének sülyedésével a tarifák is állandóan lépést fognak tartani*. Az egyik legolvasottabb napilap pedig így ír: „Ugy látjuk havonkénti, később pedig talán, ha a személy- és árupénztárak elég gyorsan lépést tudnak tartani a változásokkal, *hetenkénti tarifaemelésekre kell számítani*. Ez a gyögmód teljesen osztrák minta szerint való, aminthogy *egész jelenlegi pénzügyi politikánk ezt a tipust mutatja*. Ez a politika aligha fogja meghozni az államháztartás egyensúlyát, de egy szép napon valószínűleg megjelennek majd — a százezermárkás bankók.“ (k. j.)

A nyugati államok gazdasági helyzete

1922 március

Svájc.

Noha Svájc szilárd valutájával az összes államok pénzének értékmérője lett; éppen a frank nagy értéke miatt a legnagyobb zavarokkal küzd. A fizetésképtelenségek úgy az iparban s kereskedelemben, mint a banküzlet terén egymást érik. Legutóbb öt milliós passzívummal a Bank für Handel und Industrie szüntette be fizetéseit. Mig februárban a bankjegyforgalom erősen csökkent, addig már márciusban 30.9 millióval szaporodott (összforgalom 837.7 millió). A súlyos gazdasági helyzetet az elsősorban idegenforgalomra berendezett vasutak is megérik úgy, hogy április 1-től a menetdíjakat 20%-kal leszállítják. Annál is inkább szükséges ez, mert az összes vasutak horribilis veszteségeket szenvedtek; így a Wengeralibahn 2 millió s a Jungfraubahn 2.7 millió frankot.

Svédország.

Svédország szintén megingyuli nemes valutáját; bankjegyforgalma állandóan 536—545 millió között mozog, melyre 273—275 millió — tehát 50% aranyfedezet van — mindazonáltal a fizetésképtelenségek állandóan szaporodnak. A Mälars Provisions Bank fizetésbeszünetése alapján megrendítette az egész svéd gazdasági életet; passzívuma meghaladja a 132.5 millió koronát. Hasonló válságot idézett elő a Syd Svenska Kredit Actiebolaget fizetésképtelensége is, melynek vesztesége a bank közlései szerint kb. 13.2 millió svéd koronára tehető. A kereskedelmi élet megjavítása érdekében a kormány Szovjet-Oroszországgal szerződést kötött; mely szerint utóbbi kötelezi magát, hogy Svédországtól 400 millió svéd korona erejéig árucikkeket vásárol és ez összeg 65%-át megfelelő mennyiségű aranyletétellel biztosítja a svéd cégeknek.

Franciaország.

Franciaország szintén a gazdasági válsággal küzdő országok sorába tartozik. A bankjegyforgalom állandóan emelkedik; az emelkedés eddig lassu — 50—60 millió volt — újabban azonban már 100 és 200 millió között mozog hetenként (összforgalom 3.5—3.7 milliárd frank). A bankjegyinfluációval kapcsolatban a drágaság emelkedőben van s ezért a kormány törvényjavaslatot készít elő a liszt, kenyér és hús árának maximalására vonatkozólag. Annál is nagyobb szükség van e javaslat törvényerőre való emelésére, mert a vetések igen kedvezőtlenül állanak. Újabban ismét előtérbe került a Banque Industrielle de Chine ügye, melynek passzívuma meghaladja a 900 millió frankot. A bankot most a kínai kormány tartozásának átengedésével akarják álmilag szanálni.

Egyesült-Államok.

Az Unió gazdasági életét a kivitel nagymérvű mecsappanása jellemzi; a mezőgazdasági termékek a mecsappant felvevőképességű Európába nem gravitálhatnak; másrészt a hatalmas német konkurrencia megállította az ipari termékek exportját. Ily körülmények között nagymérvű áreszállítás vált szükségessé s így lehetséges csupán, hogy például az amerikai petroleum cif Hamburg olcsóbb, mint ugyanott a román petroleum. Hasonló a helyzet a gabonánál; az amerikai buza cif Hamburg 4300 magyar K; a cseh buza pedig 4550 magyar K. Természetesen ez árhanyatlásoknak következményei a nagy áruaktárral bíró cégek fizetésképtelenségei; a tavalyi év folyamán 2715 fizetésképtelenség volt az Unióban kb. 115 millió dollár passzívummal. A forgalom csökkenésének jele még a vasuti forgalom 23.3%-os mecsappanása is.

Az általános árhanyatlás folytán az élelmiszerek ára is lényeges csökkenést mutat; 12—18%-ban estek az árak; úgy, hogy ma már a békebelieknek csupán 21—41%-ai. Azonban dacára az általános árhanyatlásnak, nagy pénzűség uralkodik; a napi pénz kamatlába már 3.5—3%; amire 1918 óta nem volt példa.

Szovjet-Oroszország.

Oroszország gazdasági és pénzügyi helyzete napról-napra rosszabbodik. Az aranyrubel ára rohamosan emelkedik; mig tavaly augusztusban 30.000 papírrubel volt; addig januárban már 100.000; februárban 200.000 és márciusban 270.000; ebben az arányban emelkednek a külföldi valuták is; egy font sterling 2.5 millió rubel (decemberben 760.000; januárban 850.000), egy dollár 530.000 rubel (decemberben 180.000, januárban 200.000) és egy német márká 2500 rubel (tehát átszámítva 1 magyar korona kb. 930 rubel; megjegyzendő, hogy januárban még csak 230 volt!) Természetes, hogy ebben az arányban az árak is horribilisek, így pl. egy pár cipő 16—18 millióba, egy rend férfiruha pedig 50—60 millióba stb. kerül.

A kormányzat újabban mindinkább a magántulajdon elvére tér át. A gyárak 50%-a bérbe lett adva a régi tulajdonosoknak; azonban a munkateljesítmény kerek 90%-al csökkenve, az üzemek rentibilitását teljesen illuzionarússá teszi. A magántulajdon szanálására van hivatva továbbá az Orosz Birodalmi Bank, amely 2.000 milliárd rubel alaptőkével rendelkezik s amely ebből az összegből 62.5%-ot ipari, 52%-ot szövetkezeti és 12.5%-ot magánkereskedelmi célokra hitelez.

A pénz állandó elértéktelenedését megakadályo-

Exner államtitkár az államháztartásról és az antiszociális adókról

Az államnak kétszeres bevételre lenne szüksége — Jövedelmének 78%-át antiszociális adókból veszi — Budapesten játékbankot kell létesíteni — A külföldi tőke megfelelő haszonra számít

Budán praktikus kérdésekről folyik a tanácskozás a *Hollós Mátyás Társaságban*. A nivós vitában a mult héten régen nem hallott, értékes közgazdasági név vetődött fel. *Exner* Kornél dr. ny. államtitkár, egyetemi tanár mondotta el rendkívül érdekes véleményét. Tulajdonképen Budapest jövőjéről volt szó és *Exner* határozottan a margit-szigeti játékbank gondolata mellett exponálta magát: *A Pénzvilág* olvasóit azonban ennél az érdekes ötletnél is mélyebben érdekli az a néhány mondat, amelyet *Exner* az államháztartásról és az adóügyekről mondott:

— A szép tervek — mondotta Budapest fürdő-város gondolatáról — megvalósítása mindaddig csak jámbor óhajítás marad, amig megnyugtató feleletet nem tudunk adni arra a kérdésre, hogy *honnan vesszük a szükséges milliárdokat*. Az állami költségvetés bírálata alapján kimutatja, hogy *az évi deficit most 20 milliárd korona, amiben még semmi sincs a jóvátételnek nevezett hadisarcból*. Az államnak éppen kétszer annyi bevételre volna szüksége, mint amennyit a költségvetésben bevételként elő tudtak irányozni. Pedig a közvetett adókból és a forgalmi adókból, tehát a szerfölött antiszociális és az életfenntartást az elviselhetetlenségig megdrágító bevételekből szedi az állam jövedelmének 78%-át.

— De nemesak az állam, hanem a főváros sem tud Budapest világfürdővé emelésére áldozni. Elképzelhetjük-e az állam és a főváros mai anyagi gyengeségében, hogy szorosán körülpített fürdőinket szabaddá fogja tenni, házakat fog leromboltatni akkor, amikor a még ma is 2603 vagonban lakó menekültnék még barakkokat sem tud építeni? Csak külföldi tőke segíthet rajtunk. A külföldi tőke azonban nem fog hozzánk bekívánkozni, hacsak megfelelő haszonra nem lesz

kilátása. Kimendja nyíltan, hogy *Budapestből világfürdőt varázsolni játékbank felállítása nélkül nem lehet*. A bank nyereségében való részesedés arra képesítene az államkincstárt, hogy a szegényebb néposztályt *degresszív módon terhelő igazságtalan adókat fokozatosan eltörölje*. A főváros sem volna kénytelen a hajléktalanok meghálási díjainak és a víz-díjaknak emelésével növelni bevételeit. Aki volt Montecarloban, az tudja, hogy a játékbank sokkal jobb a hérénel.

Exner sorra veszi az állam égisze alatt folyó szerenesejátékokat és arra az eredményre jut, hogy *az a 100 korona, amelyet a közönség kockáztat: az államsorsjátéknál csak 18 K 0 fillért, az osztálysorsjátéknál 51 K-t, a volt számlottónál 53 K-t, a totalizátornál 79 K 50 fillért ér, ellenben a rulettnél 98 K 65 fillért, a trente-et-quarante-on 98 K 72 fillért*. A nyereség és a vesztes lehetőségének egyensúlyát tehát csak a két legutóbb említett játék közelíti meg, már pedig minél egyenlőtlenebb a felek esélye, annál igazságtalanabb és erkölcstelenebb a játék. Danzig városi már segített pénzügyi bajain azzal, hogy *Zoppotban felállította a nemzetközi játékbankot, ahol azonban csak azok játszhatnak, akik 40.000 korona jövedelem után fizetnek adót*. Ezt a korlátozást nálunk még szigorítani is lehet. Végül azt a tanácsot adja a közönségnek, hogy ha majd Budapest világfürdőn itt lesz a játékbank, engedjék, hogy *csak a milliomosok és a külföldiek játszanak a tündérszigeten és ellenszolgáltatásul hagyják itt pénzükhöz 1 $\frac{1}{2}$ -ad %-át a nyomor enyhítésére, állami és községi terheink könnyítésére, Magyarország gazdasági talpraállítására*.

zandó, a szovjet-kormány egy ezer százalékos devalvációt vitt keresztül (százezer rubel egyenlő száz rubel) azonban a kísérlet nem járván a várt eredménnyel, most a kivitel elősegítésének érdekében egy részvénytársaságot engedélyezett, melyre át van ruházva az egész export concessziója s amelynek 50%-át a külügyi népbiztosság, másik 50%-át pedig orosz nagytőkések jegyezték le. A társulat főleg fa, kender, állati szőr és prém kivitelére, mint egyedül exportálható cikkekre számít.

Barkóczy Péter Pál.

HIREK

A tőzsde közgyűlése. A tőzsdei választás a múlt hét péntekjén ment végbe és ma már nem tartanánk célravezetőnek ehhez a választáshoz reflexiókat fűzzünk. A hivatalos lista győzött, de meg kell állapítani, hogy a választás rendkívül izgalmas volt, hatalmas ellenzéki front vonult fel a hivatalos lista ellen, és a háromezeröttszáz tőzsdetag közül közel kétezren gyakorolták szavazati jogukat. A hivatalos listán dr. Gschwindt Ernő gyáros, Kaszab Aladár udvari tanácsos, Missák Henrik gabonabizománys, dr. Paupera Ferenc vezérigazgató, dr. Schober Béla államtitkár, dr. Rakovszky István cégfőnök, Schwarz Jakob tőzsdebizománys, Tabakovics Dusan állami jegyintézeti igazgató és Werkner Armin gabonakereskedő szerepeltek. Ez a lista főképp két okból váltott ki magával szemben heves ellenzékét. A tőzsdetagok kifogásolták, hogy a listán több olyan név szerepel, mely tőzsdei viszonylatban nem rendelkezik elég sullyal és viselőjük nem ismeri eléggé a tőzsde strukturáját és szokásait. Voltak, akik a lista felekezeti megoszlásában láttak bizonyos tendenciát és azt suttogták, hogy felsőbb nyomásra hagyták ki a hivatalos listából jelentékeny tőzsdei alakokat, akik történetesen zsidók. A legtekintélyesebb ellenzéki listán Missák, Paupera, Schober, Schwarz Jakob és Tabakovics Dusan szintén szerepelt és Weinberger Antal, Weisz János, Werkner Armin és Zinsenheim Zsigmond nevei demonstrálták az ellenzéki álláspontot. Nagy propagandát folyik Berger Mór, a Merkur-bank vezérigazgatója mellett, aki egyedül szerepelt egy külön listán. A választás közben hét perc alatt lepergett a tőzsde közgyűlése is, amelyet Végh Károly elnök nyitott meg. Rövid bevezető beszédében megemlékezett a trianoni békeszerződés beikelyezéséről, mely Magyarország gazdasági életét és így a tőzsdét is érzékenyen, szinte katasztrófálisan sújtotta. Annak a reményének adott kifejezést, hogy a kormánynak sikerülni fog a jövőtételi bizottság abnormis követeléseivel sikeresen megküzdeni. Ezután üdvözölte Adám Gézát, a kormány kiküldöttjét, majd néhány szóban vázolta a tőzsde belső életét és örömmel szögezte le, hogy az utóbbi időben alig fordult elő hivatalosan bejelentett fizetéseketlenység. Elismeréssel emlékezett meg a tőzsdetagok kifogástalan magatartásáról minden humanisztikus és jótékonyági mozgalommal kapcsolatban és megállapította, hogy a rokkantak, özvegyek és árvák segítése terén a budapesti áru- és értéktőzsde mindig példát mutatott a magyar társadalomnak. Ezután bejelentette, hogy a tőzsdetanács két érdemes tagja, Auer Róbert és Sándor Pál most ünneplik tanácsosi működésük huszonöt éves évfordulóját és javasolta, hogy a közgyűlés hatalmazza fel az elnökséget, hogy kellő formában üdvözölje őket.

Cobdenék Genovában. Cobdenék meghívót kaptak a londoni Cobden Clubtól genovai randevura. Nem értékeljük túl ezt a meghívót, aminthogy valószínűleg nem bízza el majd magát a fiatal Cobden-Szövetség sem, meg kell azonban állapítani, hogy igen szép területük fog nyílani, ahol a magyar gazdasági életnek, de az egész magyar életnek is sokat, nagyon sokat használhatnak. Magának a Cobden Clubnak a gondolata is ilyen egészséges, amikor azt az ötletet valósítja meg, hogy a hivatalos érintkezésen kívül nagyon előnyös egy nem hivatalos érintkezés és a megértést sokkal jobban elősegíti a gazdasági élet gyakorlati művelőinek fesztelen érintkezése. Hinni kell abban, hogy a kormányok küldöttjei sok jót fognak kieszelni a genovai konferencián, de azt hiszünk, mindegyikük a koronát a gyakorlati emberek genovai randevuja fogja megadni. Örülünk annak is, hogy éppen erre az egyesületre esett a választás, amely nemcsak a nevét választotta meg jól, de egyben fiatalos agilitásában, a besületes, tiszta szándéku érvényesülés vágyában és intelligens, tudásvágytól áthatott munkájában sok szépet, sok jót és még több biztatást reprezentál. A hivatalos küldöttek genovai utjától sok előnyt és sok jót várunk, a Cobden-Szövetség küldötteinek genovai útja viszont egész kíváncsiságunkat felkelti.

A DGT harmincötmilliósi építkezése. A Dunagőzhajózási Társaság bérelt partjain ma olyan fabódék állnak, amik nem nagyon válnak a főváros díszére. Ezért felszólították a társaságot, hogy lehetőleg szépészeti szempontból alkalmazkodjék az épületek tekintetében a főváros milliójához is, vagyis a régi fabódék helyébe emeljen nivósabb épületeket, mivel ezt a MFTR. már meg is tette. Az igazgatóság készséggel hajlandónak mutatkozott a kérés teljesítésére, különösen most, hogy az osztrák igazgatóságtól

már függetlenné vált, 35 milliós befektetéssel kiépíteni kívánja a partot, ugyhogy június havában megkezdene a közmunkatanács hozzájárulása után az építkezést; megelőzőleg azonban a fővárostól biztosítékot szeretne arra vonatkozóan, hogyha ily nagy tőkét befektetnek, — évről-évre adatván a partok bérbé — hogy a jövő évben esetleg nem fogják-e őket felszólítani arra, hogy az épületeket bontsák le, mert az illető partot más kapja meg. A főváros kifejezésre juttatta velük szemben azt az álláspontját, hogy a partoknak évről-évre való bérbeadásától tágitani nem lehet, azonban mivel a fővárosnak a Dunagőzhajózási Társaság már 50 éve partbérleje, igyekeztek megnyugtani a társaság igazgatóját arról, hogy ha csak valami különösebb ok nem fog előállni, az illető partrészeket továbbra is nekik fogják bérbeadni. Ők ebbe nem nyugodtak meg, mert azt mondták, hogy ezidén is 60 folyómétert elvettek tőlük és ismét megtörténhetik, partjukra esetleg valami új jelentkező lesz. A főváros részéről erre azt a választ kapták, hogy most is végeztek egy tranzakciót a MFTR. és a Bajor Lloyd között és az épületek kérdését egymás között el tudták ezek simán intézni, a főváros beavatkozása nélkül. A főváros sem írásban, sem szóval a partok állandó bérletére garanciákat nem nyújthat, azonban a tárgyalások folyamán hajlandónak mutatkozik arra, hogy, amennyiben netalán valami nem várt okoknál fogva eltulodások következzenek be, akkor módját fogja találni annak, hogy az illető új bérletnek a Dunagőzhajózási Társaság oly értelemben adja át a partot, hogy ezen épületekre vonatkozólag a régi és az új bérlet között tárgyalások induljanak meg és csak a megállapodások létrejötte után történhessék meg a lehetőséghez képest a part-csere. Bár itt tulajdonképp a főváros partot ad bérbé, de miután a mai építési viszonyok és a mai súlyos gazdasági helyzet nem teszi valószínűvé azt, hogy valaki esetleg olyan szándékkal jöjjön, hogy mást akar oda építeni, viszont a fővárosnak nincs szándékában alterálni a Dunagőzhajózási Társaság bérletét, mert ő volt azok egyike, akik Budapest első partbérleji és part építői voltak és mindenkor a főváros iparát és kereskedelmét szem előtt tartották, úgyhogy itt változásra gondolni nem igen lehet. A főváros tehát hajlandóságát fejezte ki arra nézve, hogyha esetleg másnak adná a partrészt, erre vonatkozólag a tárgyalást a Dunagőzhajózási Társaság és az új bérlet között vezesse és a meg egyezést létrehozza. A Bajor Lloyd és a MFTR. példája igazolta is a békés meg egyezés lehetőségét. Sem szóban, sem írásban azonban a főváros garanciát nem nyújt arra, hogy a partrészeket feltétlenül a Dunagőzhajózási Társaságnak fogja bérbé adni.

57 korona — egy ezüst korona. Március 29-én az ezüstkorona elérte az 57 koronás árfolyamot, ami különböző kombinációkra adott alkalmat. Elsősorban az a hír terjedt el, hogy a kormány vásároltatja az ezüstpénzt. Bárhogy álljon a dolog, az ezüstkorona karrierje mindenestre igen figyelemreméltó jelenség. Az ezüst világpiacon a béke utolsó éveiben nem mutatott nagy eltéréseket. Minden esztendőben az indiai s a kínai gyapot- és rizs-kampány idején szokott fel csak rövid időre az ezüst ára. Ilyenkor ugyanis az angol piacnak óriási ezüstmennyiségre volt szüksége az indiai termék lebonyolítására. Egy idő óta a pesti tőzsdén is ezüst-hausse van; nagyban keresik és az ezüstkorona árát már februárban elérte a 47, sőt 49 papirkoronát is. Örökké szimatoló börzianerek már hetek óta kutatják a különös és meglepő hausse okát és már voltak olyanok is, akik azt vitatták, hogy a mi ezüstkoronáinkra is az angol piacnak van szüksége, és az ezüstkorona hausse-jának is az indiai gyapot-kampány az oka. Az érdeklődőket azonban a korona-titoknak ez a magyarázata nem elégitette ki. Tovább szimatoltak, és most egészen érdekes történetet mesélnek az ezüstkorona-hausse okáról. Eszerint az ezüstkoronákat egy budapesti pénzintézet és egy angol érdekeltég vásároltatja. Az összegyűjtött ezüstkoronákat Svájcba szállítják, ahol eladják darabját 90 centimesért. Ez azt jelentené, hogy az érdekeltég minden ezüstkoronáért 112,5 papirkoronát kap. Mivel 200 darab ezüstkoronának épp egy kiló a súlya, és mivel egy vagon tízezer kilót bír el, tehát egy vagonon kétféle millió darab ezüstkoronát lehet elszállítani, amiért 1,8 millió svájci frankot, vagyis 225 millió magyar koronát adnak. Decemberben — hír szerint — négy vagon ezüstkoronát már kiszállítottak Svájcba. Akkoriban arról pletykáltak, hogy a Svájcba szállított ezüst papirkorona-kurzus javított tendenciákat szolgál. Egy merész terveiről ismert financier nevével hozták kapcsolatba akkoriban az ezüsttel való koronajavitást. De, bár a magyar korona decemberben átmenetileg csakugyan meg is javult néhány ponttal, nem látszott valószínűnek, hogy a pletyka igazat mond. A dologban az a legérdekesebb, hogy az ezüstkorona 57 K-ás kurzus tulajdonképpen nem is felel meg az ezüst tulajdonképpeni budapesti piaci árnak. A budapesti piacon ma az ezüstkorona ezüst-értéke jóval kisebb, mint amennyit a börzén adnak érte. Viszont az is igaz, hogy Budapesten az ezüst ára jóval kisebb az ezüst világpiacon árnál is. Ennek a meglepő jelenségnek pedig az a magyarázata,

hogy a kormány eltiltotta a nemes fémek exportját. Hogy mennyi ezüstkoronát szednek össze, mennyit tudnak összeszedni, és mennyit fognak kivinni külföldre: nem tudjuk. Annyi azonban bizonyos, hogy már nem sokáig lehet kivinni külföldre az ezüstkoronát, mert rövidesen nem lesz mit kivinni. Két esztendő óta a sibereknek az ezüstkorona a legkeresettebb cikke. Ezüstkoronával arbitrálni: erre nem kell megtanítani a magyar sibert. Jugoszlávia és a többi szomszédállam is szívesen látja a magyar ezüstkoronát. Ezenkívül a budapesti ékszerészek két esztendő óta — amióta külföldről nem lehet ezüstárut behozni — egyebet sem csinálnak, minthogy „feldolgozzák” az ezüstkoronát. Ékszergyárosaink számára most az ezüstkorona az egyetlen ezüst nyersanyag, amelyet a törmeléküzstnek élébe helyeznek. Érdekes, hogy a m. kir. Fémbeváltóhivatal is beváltja az ezüstöt és beváltja az ezüstkoronát is, de a publikum elkerüli a Fémbeváltóhivalt, mert ősön vált be.

Európának ismét sok amerikai gabonára lesz szüksége. Egy nagytekintélyű amerikai lapban olvassuk a következőket: Németországnak magának két millió tonna mindenféle gabonára van szüksége az aratás előtt, s a többi európai állam sok millió tonnát vár és remél Amerikától. Warren és Callander kormányügynökök jelentése szerint, akik most tértek vissza Európából. Nemesak Csehszlovákia és Ausztria, de Olaszország és Franciaország is Amerika felé fordul reménykedő tekintettel. Románia fölöslege kevesebb 300.000 tonnánál s így nem teljesedik az a remény, hogy a román gabona jelentékeny tényező lesz Európa élemezésében. A tengeri aratás eredménye 1921-ben messze elmaradt az 1920-iki mögött, s a készlet alig elég a belföldi szükségletre, mert a román nép tudvalevőleg tulnyomólag kukoricaliszból készült puliszkával és máléval él. A magyar kormány múlt novemberben engedélyt adott százezer tonna buzaliszt kivitelére, amely mennyiséget később fel is emelt. De nagyon kétséges, hogy ez a nagy tömeg kivihető-e, mert a Duna be van fagyva, vasuti kocsikban pedig nagy a hiány. Ez a baj Romániában is, annak dacára, hogy a románok Magyarországból minden elvihető vasuti kocsit elvittek. A lengyel aratás elég jól sikerült, ennek dacára csak 50.000 tonna rozs és árpa kerülhet kivitelre, ami pedig elenyésző csekély Európa szükségletéhez képest. A bevitelre szoruló országok a következők: Anglia, a skandináv országok, Cseh-Szlovákia, Ausztria, Olaszország és Franciaország. Az angol aratás tavaly elég jó volt, de a készlet már teljesen elfogyott. A német szükséglet november elsején két millió tonna volt; Cseh-Szlovákia szükséglete 250.000 tonna, Ausztriáé pedig 50.000, Franciaországnak 500.000 tonnára van szüksége, Olaszországnak pedig egy millió s akkor is lakossága csak közepesen lesz ellátva a jövő aratásig. Angliába és Hollandiába mindig nagy volt a tengeri bevétel és így fog ez lenni a jövőben is.

Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár március 29-én tartott közgyűlése elfogadta az igazgatóságnak összes javaslatait s azokhoz képest az 1921. üzletévre részvényenként 110 korona osztaléknak március 30-tól kezdve leendő kifizetését és az alapszabályoknak módosítását határozta el.

A Neuschloss-féle Nasici Tanningyár és Gőzfűrés R.-T. közli, hogy részvényei kieserélésre kerülnek. A Hazai Bank Budapesten és a Banque de Paris et des Pays-Bas fiókja Genfben folyó hó 27-től folyó évi május 15-ig minden Nasici részvény ellenében az Union des Usines et des Exploitations Forestières de Nasice két darab, egyenként 100 svájci frank névértékű részvényét szolgáltatja ki. Adó és költség fejében minden Nasici-részvény után 200 korona fizetendő.

A Hungária Országos Magyar Vajkivitel R.-T. a Magyar Általános Hitelbank érdekkörébe került és ez alkalommal a közgyűlés az alaptőkének 1 millió koronáról 5 millió koronára való felemelését határozta el. Az igazgatóság elnöke Ugron Gábor, al-elnöké Scitovszky Tibor és Lechner Pál választották meg.

Az Északmagyarországi Egyesített Kőszénbánya R.-T. 1921. évi mérlege 10 millió korona alaptőke mellett 7.030.931 korona tiszta nyereséggel zárul, szemben az előző évi 3.906.776 koronával.

A Bihar-Szilágyi Olajipar R.-T. e hó 5-i közgyűlésén alaptőkéjének fölemelését fogja javasolni.

A Magyar Minimax Részvénytársaság március 30-án tartja közgyűlését. A mérleg szerint a vállalat 1921. évben 650.000 korona alaptőke mellett 234.423,39 korona tiszta nyereséget ért el.

A „Gaea” Mezőgazdasági, Ipari és Kereskedelmi R.-T. április 8-i közgyűlésén alaptőkéjét 35 millió koronára fogja fölemelni. Tavalyi mérlege 25 millió korona alaptőke után 1.746.000 korona nyereséggel zárult.

A Budapest-Svábhegyi Ligetszanatórium R.-T. most tette közzé tavalyi mérlegét, amely 4 millió alaptőke mellett 359 ezer korona nyereséggel zárult. Az április 2-i közgyűlés az alaptőkét 16 millió koronára fogja fölemelni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

RÓNA LAJOS

Kiadja: A Pénzvilág Lapkiadó és Nyomdai R.-T.

Pallas r.-t. nyomdája, Budapesten. — Telefon: 5—67.

Felelős vezető: Tiringner Károly műszaki igazgató.